

GENERALI HABSBUŠKE VOJSKE IZ KRIŽEVAČKOG PRIGORJA

BORIS TRNSKI

Jana Sibeliusa 4
HR - 10 000 Zagreb
boris.trnski1@gmail.com

Prethodno priopćenje
Preliminary communication

Primljeno / Received: 1. 11. 2025.
Prihvaćeno / Accepted: 27. 12. 2025.

Sažetak: Nesumnjivo vrlo bogata i slavna hrvatska vojna i ratna povijest i tradicija još uvijek nisu u potpunosti istražene. Najbolji dokaz tome su najistaknutiji ratnici čina generala i admirala, koji su proslavili hrvatsko ime na bojnim poljima diljem Europe. Na području tadašnje Varaždinsko-križevačke graničarske pukovnije rođeno je ili s njega vuče podrijetlo devet generala habsburške vojske, među kojima su i četvorica generala s područja Križevačkog prigorja. To su generali Stjepan i Mihovil Mihaljević, Matija Škrinjar i Adolf Pisačić. Kao i ostali hrvatski generali i oni su generalske činove stekli isključivo zbog uspjeha ostvarenih na bojnopolju, za što su odlikovani visokim odličjima za hrabrost i zapovijedanje postrojbama. Temeljem zasluženih odličja stekli su plemićke titule. Iako su bili habsburški generali svoje poštovanje i povezanost s rodnim krajem iskazali su odabirom plemićkih pridjevaka »od Svetog Ivana« i »od Hižanovca«.

Ključne riječi: Križevci, Križevačko prigorje, general, Stjepan Mihaljević, Mihovil Mihaljević, Matija Škrinjar, Adolf Pisačić.

UVOD

U radu se istražuju četvorica generala habsburške vojske koji su rođeni ili vuku podrijetlo s područja Križevačkog prigorja i to Stjepan i Mihovil Mihaljević, Mate Škrinjar i Adolf Pisačić. Oni spadaju u skupinu od devet generala koji su rođeni ili su podrijetlom s područja Varaždinsko-križevačke graničarske pukovnije. Na njihovim primjerima vidi se način na koji su hrvatski generali stjecali najviše vojne činove u habsburškoj vojsci i po čemu su bili značajni. Osim toga, u radu se ukratko analiziraju rezultati najnovijih istraživanja o hrvatskoj ratnoj tradiciji te pojašnjava uloga Križevaca u Vojnoj granici. Glavni dio rada predstavlja životopisi habsburških generala iz Križevačkog prigorja, koji su izrađeni najvećim dijelom na temelju austrijskih (Austrijski državni arhiv te časopisi i novine iz Austrijske nacionalne knjižnice) te ostalih dostupnih izvora.

HRVATSKA RATNA TRADICIJA I GENERALI

U Hrvatskoj prevladava opravdano mišljenje po kojem su Hrvati narod s bogatom vojnom, a posebice ratnom tradicijom. Međutim, to mišljenje je teško potkrijepiti konkretnim dokazima, jer cjelovitih i znanstveno utemeljenih dokaza za to nema. Najbolji dokaz za to bio bi središnji nacionalni vojni (ratni) muzej, u kojem bi bili izloženi artefakti koji bi dokazali kako su bili naoružani i opremljeni hrvatski vojnici kroz povijest, u kojim postrojbama su sudjelovali u bojovima i bitkama vođenim na skoro cijelom europskom ozemlju te koliko hrvatskih ratnika je steklo najviše vojne činove i obnašalo najveće zapovjedne dužnosti. Za razliku od nekih zemalja u bližem i daljnjem okruženju (Slovenija, Srbija i Sjeverna Makedonija), u Republici Hrvatskoj takav muzej ne postoji.¹

Ako neki narod hoće dokazati svoje značenje na nekom društvenom polju, onda uspoređuje broj svojih najboljih pojedinaca u odnosu na broj svojih stanovnika

¹ Boris Trnski, »Lički general Martin Vrkljan od Pilara (1860. – 1937.)«, *MemorabiLika* 1/7 (Gospić, 2024), str. 39-56, na str. 40.

i tako se može uspoređivati s drugim narodima. Tako primjerice, onaj narod čiji pripadnici osvoje najviše olimpijskih medalja u odnosu na određeni broj stanovnika je najsportskiji narod. Kada je u pitanju ratovanje u sklopu Habsburške Monarhije onda su najbolji dokaz izvrsnosti hrvatski generali i admirali, tj. časnici koji su rođeni na tadašnjem hrvatskom ozemlju ili su podrijetlom s tog područja, bez obzira na nacionalnu i vjersku pripadnost, koji su nosili čin generala i admirala do kraja 1918. Oni objedinjuju vojskovođe i junake, često vrlo odane rodnom kraju te hrvatskom narodu i domovini, kojima su neki oporučno ostavili sav svoj imetak.² Mnogi su ostvarili velike uspjehe na polju umijeća ratovanja i zato ih spominju najveći ratni teoretičari,³ neki na polju graditeljstva,⁴ kulture,⁵ književnosti,⁶ znanosti,⁷ a koji su vrlo malo istraženi. Tek o nekolicini hrvatskih generala su napisane knjige, u kojima se prezentiraju njihovi životi i djelo, i to o Josipu Jelačiću,⁸ Svetozaru Borojeviću,⁹ Stjepanu Sarkotiću,¹⁰ Nikoli Maštroviću¹¹ i Marku Slivariću.¹² O četrdesetak hrvatskih generala su napisani znanstveni članci hrvatskih autora koji sadrže njihove cjelovite životopise. Postoje i znanstveni članci stranih autora o hrvatskim generalima, tako su primjerice dvojica mađarskih povjesničara autori životopisa trojice vrlo visokih generala austro-ugarske vojske koji su sudjelovali u Prvom svjetskom ratu, a rođeni su u Podravini.¹³ To da su hrvatski generali bili vrlo znamenite osobe, u najvećem broju

zagovornici austrijske monarhije (*austro-Hrvati*) i protiv Jugoslavije, da je njihova brojnost bila značajna, ali da nisu dovoljno istraženi, ustvrdio je 1974. Miroslav Krleža, tada ravnatelj Jugoslavenskoga leksikografskog zavoda, u razgovoru s hrvatskim leksikografom Josipom Šentijom.¹⁴ Iako je bio na dužnosti s koje je mogao značajno promijeniti stanje spoznaje o hrvatskim generalima, ništa nije poduzeo u tom cilju.

Još uvijek ne postoji cjelovito, vojno-stručno pisano djelo u kojem bi se utvrdio ukupan ili barem približan broj hrvatskih generala i admirala do 1918. Jedino objavljeno djelo koje se stručno, ali nedovoljno precizno bavi životopisima hrvatskih generala do 1908. je knjiga pod nazivom *Za kralja i dom – slike, životopisi i crtice 230 hrvatskih generala* koja je djelo dvojice hrvatskih generala austrougarske vojske, a izdana je 1908. povodom šezdesetgodišnjice vladanja cara i kralja Franje Josipa I.¹⁵ To djelo je od velikog značenja za početak istraživanja, ali u njemu se ni približno ne spominju svi hrvatski generali, a navode se i neki časnici koji nisu bili promaknuti u generalski čin.

Kada se analizira cjeloviti¹⁶ i djelomični¹⁷ popis generala i admirala habsburške vojske od 1804. do 1918., s njihovim temeljnim biografskim podatcima, čiji je izvor Austrijski državni arhiv (*Österreichisches Staatsarchiv*), od njih približno 4000 uočava se preko 400 prezimena koja bi mogla potjecati s područja tadašnjega hrvatskog ozemlja.

² Boris Trnski, »Đuro Čanić – hrvatski general, junak, vojskovođa, domoljub, vojni pisac i mecena«, *Vojna povijest – Magazin za vojnu povijest* 158 (Zagreb, 2024), str. 20-25, na str. 20.

³ Rade Gerba i Ivan Tomičić, *Za kralja i dom - slike, životopisi i crtice 230 hrvatskih generala* (Bjelovar: Knjižara Lav. Weiessa, 1908), str. 19.

⁴ Branko Vujanović, *Istaknute osobe u Hrvatskom vodnom gospodarstvu kroz povijest* (Zagreb: Hrvatsko društvo za odvodnju i navodnjavanje, 2007), str. 164.

⁵ Tihomil Maštrović, *General Nikola Maštrović – život i djelo jednog hrvatskog časnika* (Zagreb: Erasmus naklada, 1996), str. 165.-166.

⁶ Đuro Körbler, «Marko pl. Czerlien«, *Ljetopis JAZU* 33 (Zagreb, 1919), str. 143–153, na str. 147-149.

⁷ Tonči Čičerić, »Prilozi za biografiju admirala Antona Račića«, *Tusculum – časopis za solinske teme* 13 (Solin, 2020), str. 135-161, na str. 151.

⁸ Anđelko Mijatović. *Ban Jelačić* (Zagreb: Mladost, 1990), str. 1-230.

⁹ Danijel Tatić. *Feldmaršal Svetozar Borojević – Životopis prešućenoga velikana* (Zagreb: Despot infinitus d. o. o., 2019), str. 1-238.

¹⁰ Dinko Čutura. *Stjepan Sarkotić – posljednji zemaljski poglavar Bosne i Hercegovine* (Zagreb: AGM d.o.o. za izdavaštvo i usluge, 2019), str. 1-491.

¹¹ Maštrović, *General Nikola Maštrović – život i djelo jednog hrvatskog časnika*, str. 1-183.

¹² Mario Kalan. *Hrvatsko-francuski general Marko Slivarić Heldenburški* (Pleternica: Tolero j. d.o.o., 2020), str. 1-102.

¹³ József Padányi i Tibor Balla, »Hrvatski članovi carskog i kraljevskog generalskog stožera iz Podravine u Prvom svjetskom ratu«, *Podravina* 21/42 (Koprivnica, 2022), str. 96–108, na str. 103-108.

¹⁴ Josip Šentija. *S Krležom, poslije '71. – zapisi iz leksikografskog rokovnika* (Zagreb: Školska knjiga, 2011), str. 88.

¹⁵ Gerba i Tomičić, *Za kralja i dom - slike, životopisi i crtice 230 hrvatskih generala*, str. 1-52.

¹⁶ Antonio Schmidt-Brentano. *Die k. k. bzw. k. u. k. Generalität (1816-1918)* (Wien: Österreichisches Staatsarchiv, 2007), str. 3-211.

¹⁷ Antonio Schmidt-Brentano. *Kaiserliche k. k. bzw. Generalität (1618-1815)* (Wien: Österreichisches Staatsarchiv, 2006), str. 3-115.

Najnovije istraživanje dokazuje da je broj hrvatskih generala i admirala koji su djelovali u razdoblju od 1804. do 1918. najmanje 401. To je oko 10% od ukupnog broja generala i admirala u vojsci Habsburške Monarhije, u kojoj je službovalo oko 96% svih hrvatskih generala i admirala. Ostali su službovali u francuskoj vojsci Napoleona Bonaparte, u vojskama ruskog, osmanskog, portugalskog carstva i sl. Kada se uzme u obzir da je udio stanovništva tadašnjih hrvatskih zemalja u Austro-Ugarskoj Monarhiji 1910. iznosio 6,46%, može se ustvrditi da je broj hrvatskih generala i admirala prilično velik, obzirom da su oni teže stjecali generalske i admiralske činove od svojih kolega Austrijanaca i Mađara.¹⁸

Odgovor na pitanje utemeljenja velikog broja hrvatskih generala leži u Vojnoj granici (krajini) (*Militär-grenze*) (u daljnjem tekstu Vojna granica) koja se protezala Jadranskim morem od Svete Magdalene kraj Stari-grada do Novog Vinodola, zatim uz zapadne granice Osmanskog Carstva na istok do Zemuna, a površinom je bila samo nešto manja od Banske Hrvatske.¹⁹ Nastajala je postupno s prvim naznakama (izgradnja pograničnih utvrda u dvije crte) već nakon bitke na Kosovu polju (15. lipnja 1389.), zatim nakon pada Carigrada (1453.) te nakon osvajanja Jajca i smaknuća zadnjega bosanskog kralja Tomaševića (1463.).²⁰ Nakon što je 1. siječnja 1527. nadvojvoda Ferdinand I. Habsburški izabran za hrvatskog kralja započelo je razdoblje sustavne izgradnje i konsolidacije vojnograničarskoga obrambenog sustava, koji se najviše razvio u XVI. stoljeću.

Pod nazivom *Krajina hrvatska* prvi puta je spomenuta 9. travnja 1559. u izvoru pisanom glagoljicom.²¹ Na području Vojne granice su svi muški stanovnici od 18 do 60 godina starosti bili vojni obveznici, koji su od XVIII. stoljeća diljem Europe neprekidno ratovali za interese Habsburške Monarhije. Budući da su ratno iskustvo stjecali stalnim ratovanjem protiv osmanske

vojske od XVI. stoljeća, hrvatski graničari bili su izuzetno vješti, a zbog toga i poštovani ratnici. Tome u prilog ide izjava slavnog vojskovođe Napoleona Bonaparte koji je svojedobno izrekao: »Hrvati, vi ste prvi vojnici na svijetu!«.²²

KRIŽEVCI I VOJNA GRANICA

Križevci se u povijesnim izvorima prvi puta spominju 1193., a barem od 1223. u njima se je nalazila utvrda (*castrum*), što znači da je grad bio utvrđen u cilju obrane od neprijatelja i da je u njemu bila smještena vojna postrojba.²³

Kada je Osmansko Carstvo postalo ozbiljna sigurnosna prijetnja, a u cilju priprema za obranu hrvatskog ozemlja od napada osmanlijske vojske, Hrvatski sabor je 1437. donio odluku o obnovi postojećih utvrda, među kojima i križevačke utvrde.²⁴ Slijedeći značajan korak u razvoju obrane od Osmanlija bilo je 1538. ustrojavanje malih graničnih kapetanija na području Slavonske vojne granice i to u Križevcima, Koprivnici i Ivaniću.²⁵ Križevačka kapetanija kao homogena vojna i obrambena cjelina ustrojena je 1560., a u njenom sastavu nalazilo se 11 utvrđenih naselja²⁶ i to: Vrbovec, Gradec, Čvrstec, Cirkvena, Đurđić, Glogovnica, Apatovec, Topolovec, Žabno, Trema i Križevci.²⁷ U nekim izvorima se navodi da su Križevci 1580. bili sjedište zapovjedništava Slavonske vojne granice i Križevačke kapetanije. Te godine u garnizonu (zbornom mjestu) Križevci bilo je smješteno 740 vojnih osoba, od čega 124 njemačka pješaka, 100 konjanika-husara, 497 narodnih vojnika-haramija, 50 arkebuzira i devet članova stožera.²⁸ U to doba je u sastavu Križevačke kapetanije bilo 12 utvrda i to: Čvrstec, Konjska, Prašćevac, Đurđić, Vrbovec, Gudovac, Gradec, Glogovnica, Apatovec, Topolovec, Trema i Cirkvena. U tim utvrdama bilo je po 105 vojnih osoba i to:

¹⁸ Boris Trnski, »Generali Kulmer i Wagner u hrvatskom kulturnom krugu«, *Godišnjak njemačke zajednice, Zemaljske udruge Podunavskih Švaba u Hrvatskoj* 31/1 (Osijek, 2024), str. 135-149, na str. 136.

¹⁹ Mirko Valentić, »Vojna krajina u austrijskoj politici 1849-1860.«, *Časopis za suvremenu povijest* 10/2 (Zagreb, 1978), str. 45-67, na str. 45.

²⁰ Slavko Pavičić, *Hrvatska vojna i ratna povijest i Prvi svjetski rat* (Split: Knjigotisak, 2009), str. 103.

²¹ Ivan Bojničić, *Vjesnik kraljevskog hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga zemaljskog arhiva* (Zagreb: Kraljevska zemaljska tiskara, 1914), str. 70.

²² Kalan, *Hrvatsko-francuski general Marko Slivarić Heldenburški*, str. 40.

²³ Rade Milosavljević, *Križevci na Vojnoj krajini* (Križevci: Pedagoško društvo Križevci, 1988), str. 8.

²⁴ Milosavljević, *Križevci na Vojnoj krajini*, str. 12.

²⁵ Isto, str. 13.

²⁶ Dragoljub Joksimović, »Vojna krajina«, u: Nikola Gažević (glavni urednik), *Vojna enciklopedija* (Beograd: Vojnoizdavački zavod, 1975), str. 556-560, na str. 556.

²⁷ Milosavljević, *Križevci na Vojnoj krajini*, str. 16.

²⁸ Isto, str. 18-19.

nije je već 1757. premješteno u Bjelovar, ali pukovnija nije mijenjala naziv.³⁴

Pripadnici Varaždinsko-križevačke graničarske pukovnije nazivali su se »Križoki«, pripadnici Varaždinsko-đurđevačke graničarske pukovnije nazivali su se »Đuroki«, a zajedno su nazivani »Varaždinci«. ³⁵ Kroničari su za »Križoke« zapisali da se odlikuju »silnim brkovima« i da su »napredniji, liberalniji i inteligentniji od Ličana i Banovaca, ali nikad divlji.« ³⁶ Oni nisu ratovali samo protiv osmanlijske vojske, nego su u sastavu habsburške vojske sudjelovali u svim europskim ratovima i to »od Napulja do Sjevernog Mora te od Atlantskog oceana do Galicije«. »Križoki« su bili izvrsni ratnici za što postoji mnogo dokaza. Primjerice, postoji dokument koji dokazuje da je natporučnik Luka Popović s prvom bojnom »Križoka« na čelu austrijskih postrojbi 31. ožujka 1814. prvi ušao u Pariz, a poručnik Maksić s 54 svoja vojnika zadržao napad višestruko brojnije postrojbe francuske vojske za što je odlikovan Zlatnom medaljom za hrabrost, kao i niz drugih primjera.³⁷

Zbog iskazane hrabrosti i ratnog umijeća mnogo časnika s područja Varaždinsko-križevačke graničarske pukovnije steklo je visoke časničke pa i generalske činove. Samo na području Križevačkog prigorja rođena su ili s njega vuku podrijetlo četiri generala habsburške vojske i to: dva iz Svetog Ivana Žabno (Stjepan i Mihovil Mihaljević), jedan iz Škrinjara (Matija Škrinjar) i jedan iz Hižanovca (Adolf Pisačić). S ostalog područja Varaždinsko-križevačke graničarske pukovnije vuku podrijetlo ili su na njemu rođena četvorica habsburških generala i to: jedan iz Bolča (Ivan Šiljak), jedan iz Velikog Grđevca (Samuel Zdjelarević), jedan iz Ivanske (Nikola Ištvanović) i jedan iz Kloštra Ivanića (Albert

Dragojlović), a u Velikom Grđevcu rođen je i general Revolucionarne mađarske vojske Dragutin Knezić.

Neki izvori³⁸ navode da je general Josip Novak rođen u Svetom Petru Čvrstecu, što je malo vjerojatno, a to dokazuje relevantniji izvor.³⁹ Slično tome, neki izvori navode da je obitelj Mihaljević dala »pet generala«⁴⁰, dok se u izvornom popisu austrijskih generala iz toga doba nalaze samo dva generala Mihaljevića.⁴¹ Isti izvor,⁴² ali i još neki drugi, navode da je u Križevcima 1640. rođen Ivan Andrija Makar koji je bio »general-major od 1687.« Ovaj podatak također pobija službeni popis austrijskih generala⁴³, na kojem se on ne nalazi.

U daljnjem tekstu će biti prikazan život i djelovanje četvorice generala rođenih ili podrijetlom s područja Križevačkog prigorja, dok će se o ostalim generalima pisati drugom prigodom.

STJEPAN MIHALJEVIĆ

Stjepan Mihaljević se u službenim austrijskim izvorima navodi pod imenom *Mihaliévits, Stephan von*.⁴⁴ U nekim izvorima spominje se kao Stefan Mihaljević.⁴⁵ Nije poznato mjesto i nadnevak njegovog rođenja, a vjerojatno je rođen oko 1740. Prezime Mihaljević potječe od muškog imena Mihalj, koje je nastalo od hebrejskog imena Mikael. Mikael znači »tkalac« ili »onaj koji je kao Bog«. ⁴⁶ To prezime je gotovo u potpunosti hrvatsko prezime podrijetlom iz jugozapadne Bosne, a nosile su ga dvije plemićke obitelji u Hrvatskoj, od kojih je jedna bila u križevačkom, a druga u ogulinskom kraju.⁴⁷ Njegova loza je jedna od 7000 bosanskih obitelji koje su 1610. osnovale koloniju u pograničnom području Varaždinskog generalata⁴⁸, u Križevačkom prigorju. Članovi

³⁴ Milosavljević, *Križevci na Vojnoj krajini*, str. 46.

³⁵ Isto, str. 38-39.

³⁶ Isto, str. 40.

³⁷ Isto, str. 49.

³⁸ Rade Milosavljević, *Prećutani generali - Generali Srbi i srpskog porekla u austrijskoj vojsci 1763-1918*, (Jagodina: Grafos, 2007), str. 65.

³⁹ Constantin von Wurzbach, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*, (Wien: Kaiserlich-königlichen Hof- und Staatsdruckerei, 1869), str. 407.

⁴⁰ Milosavljević, *Križevci na Vojnoj krajini*, str. 45.

⁴¹ Schmidt-Brentano. *Kaiserliche k. k. bzw. Generalität (1618-1815)*, str. 64.

⁴² Milosavljević, *Križevci na Vojnoj krajini*, str. 31-32.

⁴³ Schmidt-Brentano. *Kaiserliche k. k. bzw. Generalität (1618-1815)*, str. 61.

⁴⁴ Isto, str. 64.

⁴⁵ Milosavljević, *Križevci na Vojnoj krajini*, str. 46.

⁴⁶ N. N., »Značenje i porijeklo prezimena Mihaljević: Povijest i genealogija obitelji Mihaljević«, *ARZ* (2023). Dostupno na: <https://www.arz.hr/znacenje-i-porijeklo-prezimena-mihaljevic/> (pristup 10. listopada 2025. godine).

⁴⁷ Drago Mihaljević, »Mihaljevići – o prezimenu«, *Zagoričani* (2016). Dostupno na: http://www.zagoricani.com/index.php?option=com_content&view=article&id=230:mihaljevi-o-prezimenu&catid=17:drago-mihaljevi&Itemid=121 (pristup 6. listopada 2025. godine).

⁴⁸ N. N., »Mihaliévits, Michael Freiherr von«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (1885). Dostupno na: <https://de.wikisource.org/wiki/>

obitelji, Marko te njegov brat Juraj Mihaljević, su za uspjehe ostvarene na bojnopolju 19. prosinca 1643. od austrijskog kralja Ferdinanda III. stekli titulu austrijskih plemića⁴⁹ s pravom na grb (Slika 2.). Potječe iz graničarske, tradicionalno časničke obitelji koja je habsburškoj vojsci dala dva generala i dva pukovnika, od kojih je pukovnik Stjepan Mihaljević na dužnosti zapovjednika Slavenskoga dragovoljačkog korpusa (*Commandant des slavonischen Freikorps*) poginuo u Francuskoj, u Ratu prve koalicije protiv vojske Napoleona Bonaparte, a tijekom bitke kod Landrecija (17. travnja 1794.).⁵⁰ Sin je Mihovila Mihaljevića, glasovitog pukovnika (*Oberst*) austrijske vojske, koji je sudjelovao u završnim operacijama Rata za španjolsko nasljeđe (1701. – 1714.), Rata za austrijsko nasljeđe (1740. – 1748.) i Sedmogodišnjeg rata (1756. – 1763.) te umro nakon više od 60 godina vojne službe⁵¹ i otac generala topništva (*Feldzeugmeister*) Mihovila Mihaljevića.⁵²

Vojnu karijeru započeo je kao kadet u domicilnoj Varaždinsko-križevačkoj graničarskoj pukovnici, u kojoj je nakon završetka izobrazbe promaknut u čin poručnika (*Leutnant*), a nakon toga i u čin natporučnika (*Oberleutnant*), podsatnika (*Capitänleutnant*) i satnika (*Hauptmann*). U činu satnika zapovijedao je graničarskom satnijom, s kojom je sudjelovao u Bavarskom nasljednom ratu (1778. – 1779.). Nakon toga promaknut je u čin bojnika (*Major*). U tom činu tijekom Habsburško-turskog rata (1788. – 1791.) obnašao je dužnost zapovjednika Srpskoga dragovoljačkog korpusa (*Kommandant des Serbischen Freikorps*). Na toj dužnosti posebice se istaknuo u noći 18./19. srpnja 1788. kada je njegova postrojba od osmanske vojske oslobodila naselje Palanka, udaljeno petnaestak kilometara od Beograda. Tom prigodom zarobljeno je nekoliko osmanskih vojnika i ratna zastava.⁵³

Nakon toga, sudjelovao je u Ratu prve koalicije protiv vojske Napoleona Bonaparte (1792. – 1797.), u kojem je zbog uspjeha ostvarenih na bojnopolju promaknut u čin dopukovnika (*Oberstleutnant*). U tom činu od 1797. do 1798. obnašao je dužnost zapovjednika Prve ugarsko-banske bojne, koja je ustrojena od dijelova obje banske graničarske pukovnije te bila upućena na talijansko bojište tijekom Rata druge koalicije protiv vojske Napoleona Bonaparte (1798. – 1802.).⁵⁴ U čin pukovnika (*Oberst*) promaknut je 1799., nakon čega je imenovan za zapovjednika Prve banske graničarske pukovnije u Glini.⁵⁵ Na toj dužnosti, a tijekom Rata treće koalicije protiv vojske Napoleona Bonaparte, 1. rujna 1805. promaknut je u čin general-bojnika (*Generalmajor*).⁵⁶ Ubrzo nakon promaknuća u čin general-bojnika imenovan je za zapovjednika graničarske brigade sa sjedištem u Zagrebu.⁵⁷ Već početkom slijedeće godine na toj dužnosti 1. veljače 1806. je i umro.⁵⁸ Uz tradicionalne vojne počasti predviđene za njegov čin pokopan je u Zagrebu.

MIHOVIL MIHALJEVIĆ

Mihovil Mihaljević (Slika 3.), koji se u službenim austrijskim izvorima navodi pod imenom *Mihalievits, Michael Freiherr von*⁵⁹, rođen je 1. siječnja 1770. u Svetom Ivanu Žabnom.⁶⁰ Potječe iz graničarske, tradicionalno časničke obitelji koja je habsburškoj vojsci dala dva generala i dva pukovnika. Sin je general-bojnika habsburške vojske Stjepana Mihaljevića i unuk Mihovila Mihaljevića, glasovitog pukovnika habsburške vojske.⁶¹

Vojnu karijeru započeo je u Terezijanskoj vojnoj akademiji u Bečkom Novom Mjestu, koju je pohađao

ADB:Mihalievits,_Michael_Freiherr_von (pristup 8. listopada 2025. godine).

⁴⁹ Enver Ljubović, »Grbovi plemstva ogulinskoga kraja«, *Modruški zbornik* 4/5 (Josipdol, 2011), str. 83-111, na str. 100.

⁵⁰ Constantin von Wurzbach, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*, (Wien: Kaiserlich-königlichen Hof- und Staatsdruckerei, 1868), str. 254.

⁵¹ N. N., »Mihalievits, Michael Freiherr von«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (1885). Dostupno na: https://de.wikisource.org/wiki/ADB:Mihalievits,_Michael_Freiherr_von (pristup 8. listopada 2025. godine).

⁵² Milosavljević, *Prečutani generali - Generali Srbi i srpskog porekla u austrijskoj vojsci 1763-1918*, str. 53-54.

⁵³ N. N., »Kriegsvorfälle«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1788), broj 60 (26. srpnja 1788), str. 41-48, na str. 48.

⁵⁴ Vladimir Brnardić, »Kombinirane banske bojne«, *Hrvatski vojnik* (2005). Dostupno na: <https://hrvatski-vojniki.hr/banski-generalat/> (pristup 8. listopada 2025. godine).

⁵⁵ Vladimir Brnardić, »Prva banska krajiška pješačka pukovnija br. 10«, *Hrvatski vojnik* (2005). Dostupno na: <https://hrvatski-vojniki.hr/banski-generalat/> (pristup 8. listopada 2025. godine).

⁵⁶ Antonio Schmidt-Brentano, *Kaiserliche k. k. bzw. Generalität (1618-1815)* (Wien: Österreichisches Staatsarchiv, 2006), str. 64.

⁵⁷ N. N., »Convoc. Mihalievich's Gläubiger«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1806), broj 23 (19. ožujka 1806), str. 1214, na str. 1214.

⁵⁸ Schmidt-Brentano, *Kaiserliche k. k. bzw. Generalität (1618-1815)*, str. 64.

⁵⁹ Isto.

⁶⁰ N. N., »Mihalievits, Michael Freiherr von«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (1885). Dostupno na: https://de.wikisource.org/wiki/ADB:Mihalievits,_Michael_Freiherr_von (pristup 8. listopada 2025. godine).

⁶¹ Isto.

od 30. lipnja 1779. do 4. veljače 1788., a po čijem završetku je promaknut u čin poručnika (*Leutnant*) i raspoređen u Varaždinsko-đurđevačku graničarsku pukovnicu u Bjelovaru.⁶² Već nakon četiri mjeseca, zahvaljujući iskazanoj osobnoj hrabrosti u borbi protiv osmanske vojske tijekom Austrijsko-turskog rata (1788. – 1791.) u sastavu Srpskoga dragovoljačkog korpusa, promaknut je u čin natporučnika (*Oberleutnant*).⁶³ U tom ratu sudjelovao je u opsadi Dubice (1788.), u opsadi Beograda (15. rujna – 8. listopada 1789.) te u mnogo manjih bojeva. Zatim se pridružio austrijskoj vojsci u Nizozemskoj, gdje se tijekom Rata prve koalicije protiv vojske Napoleona Bonaparte (1792. – 1797.) uspješno borio 1793. i 1794. Godine 1795. pridružio se Rajnskoj armiji austrijske vojske, u kojoj je, svojom izvanrednom hrabrošću tijekom bitke kod Mainza (29. listopada 1795.), zaslužio priznanje zapovjednika armije, generala topništva (*Feldzeugmeister*) Franza Clerfayta, do te mjere da je na bojnopolju promaknut u čin podsatnika (*Capitänleutnant*).⁶⁴ Već slijedeće godine promaknut je u čin satnika (*Hauptmann*) u sastavu Gyulajevoga dragovoljačkog korpusa (*Gyulai'scher Freicorps*), iz kojeg je premješten u Grethovu pješачku bojnu (*Infanterie-Bataillon Greth*), a odatle u Varaždinsko-đurđevačku graničarsku pukovnicu. Iste godine u Genovi se ukrcao s bojnopoljem iz sastava svoje pukovnije na engleske ratne brodove zadužene za krstarenje Sredozemljem i borbu protiv francuskih brodova.⁶⁵

Početak 1797. premješten je u Maovetzevu pješачku bojnu (*Infanterie-Bataillon Maovetz*) Gyulajevoga dragovoljačkog korpusa koja je 12. siječnja 1797. dobila zadaću, zajedno sa snagama pukovnika grofa Lusignana, blokirati francuske snage u jako naseljenom Montebaldu. Tom prigodom je zapovijedao istaknutom prethodnicom. Tijekom nastupanja na vrijeme je prepoznao prijetnju protivnika prema boku vlastite bojne, koju je odlučno osujetio vješto prekidajući protivničke komunikacije tijekom noći. Slijedećeg dana samovoljno je krenuo u napad i prisilio dio protivničkih snaga na predaju. Na dan bitke kod Rivolija (14. siječnja 1797.) bio je ranjen i zarobljen. Godinu i pol dana proveo je u zarobljeništvu, dijelom u Marseilleu, a dijelom u Lyonu. Odmah nakon povratka u austrijsku vojsku raspoređen je u 9. siegenfeldsku laku bojnu (*Leichte Bataillon Sie-*

Slika 2. Plemički grb obitelji Mihaljević iz 1643.

Izvor: Enver Ljubović, »Grbovi plemstva ogulinskoga kraja«, *Modruški zbornik* 4/5 (Josipdol, 2011), str. 83-111, na str. 100.

genfeld Nr. 9), ustrojenu od Gyulajevoga dragovoljačkog korpusa.⁶⁶

Na dužnosti zapovjednika satnije od 1799. do 1801. u toj postrojbi postigao je nekoliko značajnih uspjeha tijekom Rata druge koalicije protiv vojske Napoleona Bonaparte (1798. – 1802.). Junački se ponio kada je 28. srpnja 1799. zapovijedajući s dvije satnije u potoku Simplona, koji je bio omeđen strmim stjenovitim obalama, srušio jedini most koji je bio postavljen kao barikada. Uporno se braneći, a pritom i zarobivši top, spriječio je napad francuske vojske. Dana 24. rujna 1799. predložen je za odlikovanje Viteškim križem Reda Marije Terezije⁶⁷ nakon što se istaknuo na lijevom boku koji je

⁶² N. N., »Mihalievits, Michael Freiherr von«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (1885). Dostupno na: https://de.wikisource.org/wiki/ADB:Mihalievits,_Michael_Freiherr_von (pristup 9. listopada 2025. godine).

⁶³ Wurzbach, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*, str. 254.

⁶⁴ Isto.

⁶⁵ Isto.

⁶⁶ N. N., »Mihalievits, Michael Freiherr von«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (1885). Dostupno na: https://de.wikisource.org/wiki/ADB:Mihalievits,_Michael_Freiherr_von (pristup 9. listopada 2025. godine).

⁶⁷ Viteški križ Reda Marije Terezije bio je najprestižnije odličje koje se dodjeljivalo za hrabrost i junaštvo u Habsburškoj Monarhiji.

morao štititi napredovanje austro-ruske vojske preko St. Gottharda u Švicarsku. Tom prigodom samoinicijativno je tri puta napao protivničke istaknute položaje i napredovao do mosta u Tremoli sve dok nije bio zaustavljen hicem u prsa.⁶⁸ Prijedlog za njegovim odlikovanjem nije bio prihvaćen.

Jednako hrabro 30. svibnja 1800. izvršio je izuzetno tešku zadaću kada je zapovijedajući s dvije satnije raspoređene oko mosta na rijeci Moesa sjeverno od Bellinzona u Švicarskoj, unatoč peterostrukoj nadmoći protivnika, ojačan s četiri topa, štitio povlačenja brigade austrijske vojske. Tom prigodom opet je bio tako teško ranjen da ga je bilo potrebno odmah skloniti s bojišnice. Za ovo požrtvovno ponašanje hrvatski podmaršal (*Feldmarschallleutnant*) Filip Vukasović i hrvatski general-bojnik (*Generalmajor*) Josip Dedović opetovano su ponovili zahtjev za njegovim odlikovanjem Viteškim križem Reda Marije Terezije, ali opet bez očekivanog uspjeha. Jedva se oporavivši borio se krajem prosinca 1800. i tijekom 1801. u Južnom Tirolu. Dana 1. studenog 1801. ponovno je vraćen u Varaždinsko-đurđevačku graničarsku pukovnicu u kojoj je 1. rujna 1805. promaknut u čin bojnika (*Major*) i imenovan za zapovjednika njene prve bojne razmještene u Italiji.⁶⁹

Kao i uvijek željan akcije, bio je aktivan u Ratu treće koalicije protiv vojske Napoleona Bonaparte (1805.) tijekom kojeg je pokazao sposobnost donošenja odluka u najsloženijim okolnostima, oplemenjenu ratnim iskustvima. Dana 18. listopada 1805. u Casa Alberti, na visovima kod Verone, je noću, po jakoj kiši i oluji vodio postrojbu koja je zaposjela prazninu nastalu između operativnih postrojbi. Tijekom bitke kod Caldiera (30. listopada 1805.) kao privremeni zapovjednik pukovnije sudjelovao je u napadu na protivnika raspoređenog na cesti od Gombija do Belfiora di Porcilea. Istog dana, kada je pravodobno procijenio da susjednoj brigadi prijeti obilazak na desnom boku, to je odbio pomoću hrabro izvedenog napada, koji je osobno predvodio. Tijekom povlačenja kod St. Pietra Engüa (5. studenog 1805.) sa svojom bojnom i odredom husara pod svaku cijenu držao je položaj, dok nije osigurao povlačenje glavnine austrijske vojske preko Brente. Predao se kada je bio potpuno opkoljen i tek kada je izvršio zadaću tijekom koje je ostao sa 70 vojnika od 1000 raspoloživih na početku boja.⁷⁰

I ovaj put pokušaj nadređenih za njegovim odlikovanjem Viteškim križem Reda Marije Terezije nije

Slika 3. Mihovil Mihaljević

Izvor: N. N., »Znameniti Pančevci: Brigadni general Mihovil Mihaljević (1770 – 1845) oblikovao današnje Pančevo«, *Vojvodina uživo* (2023). Dostupno na: <https://vojvodinauzivo.rs/znameniti-pancevc-brigadni-general-mihovil-mihaljevic-1770-1845-oblikovao-danasnje-pancevo/> (pristup 8. listopada 2025. godine)

uspio. Dana 28. srpnja 1807., kada se vratio iz francuskog zarobljeništva, promaknut je u čin dopukovnika (*Oberstleutnant*) u matičnoj Varaždinsko-đurđevačkoj graničarskoj pukovnici s kojom je sudjelovao u Ratu pete koalicije protiv vojske Napoleona Bonaparte (1809.). Kada je bila ugrožena granica hrvatskih zemalja, u najkraćem vremenu na području Varaždinsko-đurđevačke graničarske pukovnije podigao je vojsku od 10.000 pripadnika i zauzeo obrambeni položaj na rijeci Dravi. Time je omogućio slobodnu komunikaciju između dvaju operativnih austrijskih korpusa pod zapovjedništvom hrvatskog podmaršala (*Feldmarschallleutnant*) Franje Jelačića i podmaršala (*Feldmarschallleutnant*) Johanna Chastelera te usporio nastupanje francuskih snaga pod zapovjedništvom maršala Augustea Marmon-

Nositelj ovog odličja ispunjavao je uvjete za stjecanje titule baruna (*Freiherr*).

⁶⁸ Isto.

⁶⁹ N. N., »Mihalievits, Michael Freiherr von«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (1885). Dostupno na: https://de.wikisource.org/wiki/ADB:Mihalievits,_Michael_Freiherr_von (pristup 9. listopada 2025. godine).

⁷⁰ Isto.

ta koje su iz Dalmacije nadirale ka Beču.⁷¹ Također je upravljao i nadzirao prijevoz 90 milijuna guldena španjolsko-engleskih subvencija, smještenih u 165 sanduka, iz Senja u Bjelovar te organizirao prijevoz 15.000 francuskih zarobljenika u Slavoniju.⁷²

Dana 15. rujna 1809. promaknut je u čin pukovnika (*Oberst*) i imenovan za zapovjednika Vlaško-ilirske graničarske pukovnije u Karansebešu (Rumunjska).⁷³ Kada je u Vlaškoj izbila kuga, dobio je zapovjedništvo nad lokalnom vojnom granicom i na tom je položaju razvio energičnu i primjerenu aktivnost. Osim toga, uspješno je provodio energične mjere u cilju osiguranja, pljačkom narušene, javne sigurnosti. Organizirao je gradnju cesta koje su dokazale svoju učinkovitost do današnjeg vremena. Organizirao je i izgradnju javnih škola te općenito mnogo učinio za humanizaciju lokalnog stanovništva, koje je do tada živjelo u beznadnom divljaštvu i brutalnosti.⁷⁴

Tijekom Rata šeste koalicije protiv vojske Napoleona Bonaparte (1812. – 1814.) 1813. je s pukovnijom krenuo prema bojištu u Češkoj, iz kojeg se 27. kolovoza 1813. morao vratiti u Banat kako bi započeo preustrojanje Srpskoga dragovoljačkog korpusa. Unatoč posebice teškim okolnostima, potrudio se izvršiti ovu zadaću, tako da je u znak najvećeg povjerenja od cara dobio pravo provoditi sva promaknuća časnika do čina satnika. Čak su mu 1813. i 1814. godina, koje je, protiv svoje volje, morao provesti daleko od bojišnice, donijele nekoliko važnih doprinosa Monarhiji, jer je štitio dio njenog pograničnog područja od osmanske vojske i time spriječio širenje orijentalnog utjecaja.⁷⁵ U čin general-bojnika (*Generalmajor*) promaknut je 30. travnja 1815.,⁷⁶ nakon čega se pridružio austrijskoj vojsci u Francuskoj tijekom Rata sedme koalicije protiv vojske Napoleona Bonaparte (20. ožujka – 8. srpnja 1815.) kao operativni zapovjednik brigade ustrojene od triju

pukovnja. U Francuskoj je zaslužio pohvalu feldmaršala (*Feldmarschall*) princa Schwarzenberga za »neumornu i hladnokrvnu učinkovitost«.⁷⁷ Godine 1816. imenovan je za zapovjednika graničarske brigade u Karansebešu.

Od 1819. do 1831. obnašao je dužnost zapovjednika graničarske brigade u Pančevu (Banat), gdje je bio, ne samo vojni zapovjednik, već i upravitelj u svakom pogledu. Za vrijeme službovanja u Pančevu, organizirao je uređenje parkova te izgradnju građevina, pješačkih nogostupa, popločenje ulica koje su imale odvodnu kanalizaciju i bile osvjetljene fenjerima. Organizirao je gradnju većih i manjih mostova, kopanje bunara te prisilio bogate varošane na zidanje kuća od cigle i njihovo pokrivanje crijepom. Osim toga osnovao je Matematičku, Djevojačku i tzv. »Povtornu školu«. Zapovjedio je sadnju na tisuće mladica korisnog drveća duž gradskih drumova i staza. Posebno se založio za podizanje lijepog parka poznatog pod nazivom »Narodna bašta« koji je bio ukras tadašnjega, ali i sadašnjeg Pančeva. Poticao je razvoj trgovine pa se Pančevo od beznačajnog mjesta pretvorilo u procvjetali trgovački grad. Građani Pančeva su ga smatrali svojim dobročiniteljem, što su istakli u svojoj posveti ugraviranoj u zlatnoj burmutici koju su mu podarili prigodom njegovog odlaska iz Pančeva. Jednoglasnim zaključkom Vojnog komuniteta⁷⁸ 13. studenog 1842. imenovan je za počasnog građanina Pančeva.⁷⁹

U čin podmaršala (*Feldmarschallleutnant*) promaknut je 19. siječnja 1831.⁸⁰ nakon čega je imenovan za zapovjednika divizije u Lavovu (Ukrajina). Već 9. rujna iste godine premješten je u Dvorsko ratno vijeće⁸¹ (*Hofkriegsrat*) u Beču, u kojem je tri i pol godine bio odgovoran za razvoj vojno-školskog sustava te poslove vezane za funkcioniranje Vojne granice. Za počasnog

⁷¹ Rade Milosavljević, *Leksikon Križevčana* (Križevci: Povijesno društvo Koprivnica, 1988), str. 84.

⁷² Wurzbach, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*, str. 254.

⁷³ N. N., »Mihalievits, Michael Freiherr von«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (1885). Dostupno na: https://de.wikisource.org/wiki/ADB:Mihalievits,_Michael_Freiherr_von (pristup 9. listopada 2025. godine).

⁷⁴ Wurzbach, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*, str. 254.

⁷⁵ N. N., »Mihalievits, Michael Freiherr von«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (1885). Dostupno na: https://de.wikisource.org/wiki/ADB:Mihalievits,_Michael_Freiherr_von (pristup 9. listopada 2025. godine).

⁷⁶ Schmidt-Brentano, *Kaiserliche k. k. bzw. Generalität (1618-1815)*, str. 64.

⁷⁷ N. N., »Mihalievits, Michael Freiherr von«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (1885). Dostupno na: https://de.wikisource.org/wiki/ADB:Mihalievits,_Michael_Freiherr_von (pristup 9. listopada 2025. godine).

⁷⁸ Vojni komunitet je grad ili naselje u Vojnoj granici u XVIII. i XIX. stoljeću koji su dobivali poseban status u cilju poticanja razvoja trgovine i privrede.

⁷⁹ N. N., »Znameniti Pančevci: Brigadni general Mihovil Mihaljević (1770 – 1845) oblikovao današnje Pančevo«, *Vojvodina uživo* (2023). Dostupno na: <https://vojvodinauzivo.rs/znameniti-pancevcu-brigadni-general-mihovil-mihaljevic-1770-1845-oblikovao-danasnje-pancevo/> (pristup 9. listopada 2025. godine).

⁸⁰ Schmidt-Brentano, *Kaiserliche k. k. bzw. Generalität (1618-1815)*, str. 64.

⁸¹ Dvorsko ratno vijeće je 1848. promijenilo naziv u Ministarstvo rata (*Kriegsministerium*).

Slika 4. Zapovjednički križ Leopoldova reda

Izvor: N. N., »Kommandeurkreuz-des-Österreichisch-kaiserlicher-Leopold-Orden«, *Tracesofwar* (2025). Dostupno na: <https://www.tracesofwar.com/awards/3764/Kommandeurkreuz-des-%C3%96sterreichisch-kaiserlicher-Leopold-Orden.htm> (pristup 13. listopada 2025. godine)

Slika 5. Barunski grb Mihovila Mihaljevića

Izvor: N. N., »Mihalievits Mihály«, *Királyi Könyvek* (1838). Dostupno na: https://archives.hungaricana.hu/en/libriregii/view/hu_mnl_ol_a057_66_0812/?image=0&pg=353&bbox=-324%2C-2084%2C3332%2C84 (pristup 13. listopada 2025. godine).

vlasnika (*Inhaber*) 57. pješачke pukovnije u Tarnówu (Poljska) imenovan je 18. prosinca 1832.⁸²

Dana 16. lipnja 1835. imenovan je za zapovjednika divizije u Budimu. Za uspjehe u službi ostvarene u Dvorskom ratnom vijeću 27. lipnja 1835. pohvaljen je od cara.⁸³ Nedugo nakon toga 12. ožujka 1836. imenovan je za zapovjednika divizije u Temišvaru.⁸⁴ »Kao znak priznanja za uspjehe postignute tijekom pedeset godina izvrsne službe u ratu i miru« 17. prosinca 1836. odlikovan je Zapovjedničkim križem Leopoldova reda (*Kommandeurkreuz des Leopold-Orden*) (Slika 4.). Budući da je bio odlikovan tim prestižnim odličjem 5. srpnja 1838. stekao je titulu ugarskog baruna (*bárá*)⁸⁵ s pravom na grb⁸⁶ (Slika 5.). Na dužnosti zapovjednika

divizije u Temišvaru, a nakon 55 godina slavne službe umirovljen je 29. srpnja 1842.⁸⁷ Prigodom umirovljenja promaknut je u počasni čin generala topništva (*Feldzeugmeister*).⁸⁸ Nakon umirovljenja ostao je živjeti u Temišvaru, gdje je 9. ožujka 1845., nakon pet dana jakih bolova,⁸⁹ iznenada umro te uz vojne počasti predviđene za njegov čin i pokopan. Proglašen je za jednog od najslavnijih generala onoga doba, »koji je dostigao sve visoke počasti.«⁹⁰ Zahvaljujući svojim iznimnim sposobnostima uvršten je u kulturnu knjigu o hrvatskim velikanima *Znameniti i zaslužni Hrvati te pomena vrijedna lica u hrvatskoj povijesti od 925-1925*, u kojoj stoji da se »posebice istaknuo kao dvorski ratni savjetnik za upravu i uređenje Vojne granice.«⁹¹

⁸² N. N., »Mihalievits, Michael Freiherr von«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (1885). Dostupno na: https://de.wikisource.org/wiki/ADB:Mihalievits,_Michael_Freiherr_von (pristup 10. listopada 2025. godine).

⁸³ N. N., »Wien«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1835), broj 145 (27. lipnja 1835), str. 1, na str. 1.

⁸⁴ N. N., »Beförderungen und Übersetzungen«, *Oesterreichische Militärische Zeitschrift* (Wien, 1836), broj 2 (1836), str. 228-237, na str. 228.

⁸⁵ N. N., »Mihalievits Mihály«, *Királyi Könyvek* (1838). Dostupno na: https://archives.hungaricana.hu/en/libriregii/hu_mnl_ol_a057_66_0812/?list=eyJxdWVyeSI6ICJtaWhhbGlldml0cyJ9 (pristup 13. listopada 2025. godine).

⁸⁶ N. N., »Mihalievits Mihály«, *Királyi Könyvek* (1838). Dostupno na: https://archives.hungaricana.hu/en/libriregii/view/hu_mnl_ol_a057_66_0812/?image=0&pg=353&bbox=-324%2C-2084%2C3332%2C84 (pristup 13. listopada 2025. godine).

⁸⁷ N. N., »Pensionirungen«, *Oesterreichische Militärische Zeitschrift* (Wien, 1842), broj 8 (1842), str. 224-226, na str. 224.

⁸⁸ Schmidt-Brentano, *Kaiserliche k. k. bzw. Generalität (1618-1815)*, str. 64.

⁸⁹ N. N., »Ungarn«, *Gratz Zeitung* (Gratz, 1845), broj 69 (30. travnja 1845), str. 1, na str. 1.

⁹⁰ Gerba i Tomičić, *Za kralja i dom - slike, životopisi i crtice 230 hrvatskih generala*, str. 25.

⁹¹ Emilij Laszowski, glavni urednik, *Znameniti i zaslužni Hrvati te pomena vrijedna lica u hrvatskoj povijesti od 925-1925*, (Zagreb: Odbor za izdanje knjige »Zaslužni i znameniti Hrvati 925-1925«, 1925), str. 187.

MATIJA ŠKRINJAR

Matija Škrinjar⁹² (Slika 6.), koji se u službenim austrijskim izvorima navodi pod imenom *Skrinjár de Szentiván*⁹³, *Matthias*⁹⁴ rođen je u Škrinjarima kraj Svetog Ivana Žabno 12. ožujka 1850. U nekim izvorima spominje se pod prezimenom *Škrinjarić*.⁹⁵ Rođen je u graničarskoj obitelji, a sin je običnog vojnika-graničara.⁹⁶ Vojnu karijeru započeo je kao običan vojnik u domicilnoj Varaždinsko-križevačkoj graničarskoj pukovniji u Bjelovaru. Poslije završene obuke i iskazanih sposobnosti, kao perspektivan vojnik promaknut je u čin narednika (*Feldwebel*). U tom činu 1. studenog 1869. imenovan je za kadeta u Kadetskoj satniji iste pukovnije.⁹⁷ Nedugo zatim, u istom statusu premješten je u 68. pješačku pukovniju u Szolnoku (Mađarska), u kojoj je, nakon završene izobrazbe, 1. studenog 1871. promaknut u čin poručnika (*Leutnant*). Istog dana premješten je u 5. ulansku⁹⁸ pukovniju (*Ulanenregiment Nr. 5*), tada smještenu u Rumi (Srijem).⁹⁹ U toj postrojbi, tada smještenoj u Sisku, 1. studenog 1876. promaknut je u čin natporučnika (*Oberleutnant*).¹⁰⁰

U tom činu i u sastavu iste postrojbe, koja je bila pridodana 13. korpusu sa sjedištem u Zagreba, uspješno je sudjelovao u austrougarskom zaposjedanju Bosne i Hercegovine (1878.) za što je odlikovan Križem za vojne zasluge s ratnom dekoracijom (*Militärverdienstkreuz mit Kriegsdekoration*) (Slika 7.). U istoj postrojbi, tada smještenoj u Tolni (Mađarska), 1. svibnja 1884. promaknut je u čin konjaničkog satnika II. klase (*Rittmeister II. Classe*),¹⁰¹ a 1. svibnja 1888. u čin konjaničkog satnika I. klase (*Rittmeister I. Classe*).¹⁰² U činu konjaničkog satnika I. klase 1. veljače 1890. preveden je u djelatni sastav konjaništva Kraljevskoga hrvatsko-slavonskog domobranstva.¹⁰³ U čin bojnika (*Major*) promaknut je 1. studenog 1891., kada je ujedno i imenovan za zapovjednika 2. bojne, smještene u Virovitici, iz sastava 10. domobranske husarske pukovnije u Varaždinu.¹⁰⁴ Na

Slika 6. Matija Škrinjar

Izvor: Rade Gerba i Ivan Tomičić, *Za kralja i dom - slike, životopisi i crtice 230 hrvatskih generala* (Bjelovar: Knjižara Lav. Weiessa, 1908), str. 37.

toj dužnosti 1. studenog 1895. promaknut je u čin dopukovnika (*Oberstleutnant*).¹⁰⁵

U tom činu već 1896. imenovan je za zapovjednika 10. domobranske husarske pukovnije. Za uspjehe ostvarene tijekom dotadašnje vojne karijere odlikovan je Redom željezne krune III. klase (*Orden der Eisernen Krone III. Klasse*) (Slika 8.). Budući da je bio odlikovan tim odličjem, na istoj dužnosti 31. siječnja 1897. stekao

⁹² Gerba i Tomičić, *Za kralja i dom - slike, životopisi i crtice 230 hrvatskih generala*, str. 37.

⁹³ Sveti Ivan.

⁹⁴ Schmidt-Brentano. *Die k. k. bzw. k. u. k. Generalität (1816-1918)*, str. 174.

⁹⁵ Milosavljević, *Leksikon Križevčana*, str. 119.

⁹⁶ Catherine Horel. *Vojnici između nacionalnih fronti - Ukidanje Vojne krajine i razvoj Kraljevskoga ugarskog domobranstva u Hrvatskoj i Slavoniji 1868. – 1914.* (Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2015), str. 125.

⁹⁷ N. N., »Personal-Veränderungen«, *Wehr-Zeitung* (Wien, 1869), broj 204 (10. studenog 1869), str. 6-7, na str. 6.

⁹⁸ Ulani (tur.) su konjanici naoružani dugim kopljem i sabljom. U Europi su se pojavili u XVI. stoljeću kao lako konjaništvo i ponegdje su nazvani lansijeri. Ukinuti su tijekom Prvoga svjetskog rata zbog velikih gubitaka uzrokovanih upotrebom automatskog oružja.

⁹⁹ N. N., »Amtlicher Theil«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1871), broj 264 (31. listopada 1871), str. 420-433, na str. 427.

¹⁰⁰ N. N., »Amtlicher Theil«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1876), broj 247 (27. listopada 1876), str. 1-17, na str. 10.

¹⁰¹ N. N., »Das Mai-Avancement«, *Wiener Allgemeine Zeitung* (Wien, 1884), broj 1497 (29. travnja 1884), str. 4-7, na str. 4.

¹⁰² N. N., »Das Mai-Avancement«, *Neues Wiener Tagblatt* (Wien, 1888), broj 119 (29. travnja 1888), str. 17-20, na str. 18.

¹⁰³ N. N., »Personalien«, *Militär-Zeitung* (Wien, 1890), broj 10 (7. veljače 1890), str. 77-78, na str. 77.

¹⁰⁴ N. N., »Das November-Avancement«, *Pester Lloyd* (Budapest, 1891), broj 280 (28. listopada 1891), str. 12-13, na str. 12.

¹⁰⁵ N. N., »Verordnungsblatt für das k. und k. Heer«, *Die Presse* (Wien, 1895), broj 313 (14. studenog 1895), str. 4-5, na str. 4.

Slika 7. Križ za vojne zasluge s ratnom dekoracijom

Izvor: N. N., »K.u.K. Monarchie, Militärverdienstkreuz«, *Österreich* (2025). Dostupno na: https://www.suedsteiermarkversand.at/index.php?route=product/product&product_id=5225 (pristup 15. listopada 2025. godine).

Slika 8. Red željezne krune III. klase

Izvor: N. N., »Orden der Eisernen Krone«, *Österreich* (2025). Dostupno na: https://de.wikipedia.org/wiki/Orden_der_Eisernen_Krone_%28%C3%96sterreich%29#/media/Datei:Orde_van_de_IJzeren_Kroon_met_oorlogsdecoratie_Oostenrijk_1914.gif (pristup 15. listopada 2025. godine).

je titulu ugarskog plemića (*nemesség*) s pridjevkom »de Szentiván«¹⁰⁶ i pravo na grb (Slika 9.).¹⁰⁷ Intenzivno je učio mađarski jezik i 1899. njime se služio »dovoljno za službenu uporabu«, što mu je otvorilo put prema višim položajima u Ugarskom kraljevskom domobranstvu.¹⁰⁸ Ubrzo nakon toga 1. studenog 1899. promaknut je u čin pukovnika (*Oberst*), nakon čega je imenovan za zapovjednika 1. domobranske konjaničke brigade.

Dana 1. studenog 1903. imenovan je za zapovjednika 3. domobranske konjaničke brigade¹⁰⁹ u Pečuhu (Mađarska), u čijem sastavu je bila 10. domobranska husarska pukovnija. Na toj dužnosti 1. svibnja 1905. promaknut je u čin general-bojnika (*Generalmajor*).¹¹⁰ Zbog dugotrajnog bolovanja uzrokovanog kroničnom bolešću, 20. lipnja 1906. razriješen je dužnosti zapo-

vjednika 3. domobranske konjaničke brigade.¹¹¹ Na osobni zahtjev umirovljen je 1. studenog 1906.¹¹² Prigodom umirovljenja, a za doprinos u vojnoj službi tijekom karijere pohvaljen je od cara.¹¹³ U počasni čin podmaršala (*Feldmarschallleutnant*) promaknut je 20. lipnja 1909.¹¹⁴ Nakon umirovljenja živio je u Zagrebu gdje je 22. siječnja 1919. i umro.¹¹⁵ Pod imenom *Mato Škrinjtar* pokopan je na zagrebačkom groblju Mirogoj i to u Odjelu RKT (rimokatolički), Polju 41, Razredu II./I.,

¹⁰⁶ N. N., »Skrinjtar de Szentiván Mátyás«, *Királyi Könyvek* (1897). Dostupno na: https://archives.hungaricana.hu/en/libriregii/view/hu_mnl_ol_a057_70_0015/?image=0&pg=7&bbox=-20%2C-1610%2C1516%2C-698 (pristup 14. listopada 2025. godine).

¹⁰⁷ N. N., »Skrinjtar de Szentiván Mátyás«, *Királyi Könyvek* (1897). Dostupno na: https://archives.hungaricana.hu/en/libriregii/view/hu_mnl_ol_a057_70_0101/?image=0&pg=162&bbox=-825%2C-1899%2C2249%2C-75 (pristup 15. listopada 2025. godine).

¹⁰⁸ Horel, *Vojnici između nacionalnih fronti - Ukidanje Vojne krajine i razvoj Kraljevskoga ugarskog domobranstva u Hrvatskoj i Slavoniji 1868. – 1914.*, str. 125.

¹⁰⁹ N. N., »Von der Landwehr«, *Agramer Zeitung* (Agram, 1903), broj 245 (26. listopada 1903), str. 5, na str. 5.

¹¹⁰ N. N., »Amtlicher Theil«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1905), broj 100 (2. svibnja 1905), str. 1-20, na str. 2.

¹¹¹ N. N., »Aus den Personal-Verordnungsblätter«, *Militär-Zeitung* (Wien, 1906), broj 22 (20. lipnja 1906), str. 213-214, na str. 213.

¹¹² Schmidt-Brentano. *Die k. k. bzw. k. u. k. Generalität (1816-1918)*, str. 174.

¹¹³ N. N., »Aus dem Armeeverordnungsblatt«, *Neues Wiener Journal* (Wien, 1906), broj 4657 (9. listopada 1906), str. 5, na str. 5.

¹¹⁴ N. N., »Aus dem Heeresverordnungsblatt«, *Die Zeit* (Wien, 1909), broj 2420 (20. lipnja 1909), str. 15-16, na str. 16.

¹¹⁵ N. N., »Todesfälle«, *Tagespost* (Graz, 1919), broj 24 (25. siječnja 1919), str. 5, na str. 5.

Slika 9. Plemički grb Matije Škrinjar

Izvor: N. N., »Škrinjár de Szentiván Mátyás«, *Királyi Könyvek* (1897). Dostupno na: https://archives.hungaricana.hu/en/librerie-gii/view/hu_mnl_ol_a057_70_0101/?image=0&pg=162&bbox=-825%2C-1899%2C2249%2C-75 (pristup 15. listopada 2025. godine).

Broj groba 12¹¹⁶ (Slika 10.). U njegovoj grobnici pokopana je i njegova supruga Georgina Škrinjar, rođena barunica Nugent de Delvin te njihovi nasljednici: konjanički pukovnik Egon Škrinjar, Marija Škrinjar, Smiljka Škrinjar te dipl. ing., bojničnik Hrvatske vojske Davorin Škrinjar.

ADOLF PISAČIĆ

Adolf Pisačić¹¹⁷ (Slika 11.), koji se u službenim austrijskim izvorima navodi pod imenom *Pisačić von Hižanovec*, *Adolf*¹¹⁸ rođen je 1830. Nije poznato mjesto njegovog rođenja. Podrijetlom je iz stare kalničke, plemićke obitelji Pisačić, koja potječe iz sela Hižanovec

Slika 10. Grob Matije Škrinjar

Izvor: Groblje Mirogoj u Zagrebu, 2025. (foto Jasenka Kranjčević)

(nekadašnja općina Sveti Petar Orehovac, župa Kalnik). Godine 1568. obitelj je dobila posebnu donaciju na dobro Hižanovec, a staru plemićku titulu i pravo na grb (Slika 12.) im je 27. rujna 1678. potvrdio car Ferdinand II.¹¹⁹ U XVII. stoljeću se jedna grana obitelji preselila u Hrvatsko Zagorje i tamo postala vlasnikom dobra Židovnjak kod Bedekovčine. Obitelj je posjedovala i dobra Batina te Orehova Gorica.¹²⁰ Sin je Miroslava Pisačića, velikog župana Varaždinske županije i njegove druge supruge Regine Pisačić, rođene Novak.¹²¹

¹¹⁶ N. N., »Mato Škrinjar«, *Gradska groblja Zagreb* (2025). Dostupno na: <https://www.gradskagroblja.hr/trazilica-pokojnika/15> (pristup 17. listopada 2025. godine).

¹¹⁷ Gerba i Tomičić, *Za kralja i dom - slike, životopisi i crtice 230 hrvatskih generala*, str. 39.

¹¹⁸ Schmidt-Brentano. *Die k. k. bzw. k. u. k. Generalität (1816-1918)*, str. 139.

¹¹⁹ Milosavljević, *Leksikon Križevčana*, str. 101-102.

¹²⁰ Stjepan Belošević Gornjo-Stubički, *Županija varaždinska i slobodni i kraljevski grad Varaždin* (Zagreb: vlastita naklada, 1926), str. 63.

¹²¹ N. N., »Adolf Pisačić de Hižanovec«, *Geni* (2025). Dostupno na: <https://www.geni.com/people/Adolf-Pisačić-de-Hižanovec/6000000007432814579> (pristup 27. listopada 2025. godine).

Slika 11. Adolf Pisačić

Izvor: Rade Gerba i Ivan Tomičić, *Za kralja i dom - slike, životopisi i crtice 230 hrvatskih generala* (Bjelovar: Knjižara Lav. Weiessa, 1908), str. 39.

Vojnu karijeru započeo je kao kadet u 33. pješačkoj pukovnici u Aradu (Rumunjska), u kojoj je, nakon završetka izobrazbe, promaknut u čin poručnika (*Leutnant*), a nakon toga i u čin natporučnika (*Oberleutnant*) i satnika II. klase (*Hauptmann II. Classe*). U istoj postrojbi 9. travnja 1859. promaknut je u čin satnika I. klase (*Hauptmann I. Classe*).¹²² Njegova postrojba je u sastavu Sjeverne armije, sudjelovala u odlučnoj bitci kod Hradec Králové/Sadove (3. srpnja 1866.), koja se odvijala tijekom Austrijsko-pruskog rata (1866.). Tijekom te bitke bio je lakše ranjen.¹²³ Nakon toga, u istom činu imenovan je za zapovjednika Divizijske škole u Zagrebu.¹²⁴ Na toj dužnosti 1870. promaknut je u čin bojnika (*Major*).¹²⁵ Nakon toga premješten je u 32. pješačku pukovnicu u Budimpešti, u kojoj je promaknut u čin

Slika 12. Plemički grb obitelji Pisačić

Izvor: N. N., »Piszachich (Pisačić) de Hižanovec«, *Arcanum* (2025). Dostupno na: <https://www.arcanum.com/ro/online-kiadvanyok/Siebmacher-siebmacher-wappenbuch-1/der-adel-von-kroatien-und-slavonien-horvatorszag-es-szlavonia-E25A/csaladok-E277/piszachich-pisacic-de-hizanovec-10548/> (pristup 27. listopada 2025. godine)

dopukovnika (*Oberstleutnant*). U tom činu imenovan je za zamjenika zapovjednika 32. pješačke pukovnije. Na toj dužnosti 26. travnja 1878. promaknut je u čin pukovnika (*Oberst*).¹²⁶

U tom činu 24. kolovoza 1878. imenovan je za zapovjednika 64. pješačke pukovnije u Orăștieu (Rumunjska).¹²⁷ Na toj dužnosti i na vlastiti zahtjev umirovljen je 1. listopada 1883. Prigodom umirovljenja promaknut je u počasni čin general-bojnika (*General-major*),¹²⁸ a za »dugogodišnje zasluge stečene tijekom rata i mira« pohvaljen je od cara.¹²⁹ Nakon umirovljenja

¹²² N. N., »Personal-Nachrichten«, *Militär-Zeitung* (Wien, 1859), broj 28 (9. travnja 1859), str. 223, na str. 223.

¹²³ N. N., »Verlusteingaben der Nordarmee«, *Pester Lloyd* (Budapest, 1866), broj 180 (21. srpnja 1866), str. 3, na str. 3.

¹²⁴ N. N., »Die Kaiserreise«, *Der Kamerad* (Wien, 1869), broj 71 (12. ožujka 1869), str. 2-3, na str. 3.

¹²⁵ N. N., »August Freiherrn v. Martinez«, *Grazer Zeitung* (Graz, 1871), broj 115 (2. svibnja 1871), str. 8., na str. 8.

¹²⁶ N. N., »Amtlicher Theil«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1878), broj 96 (26. travnja 1878), str. 1-15, na str. 1.

¹²⁷ N. N., »Personalien«, *Militär-Zeitung* (Wien, 1878), broj 68 (24. kolovoza 1878), str. 544-547, na str. 544.

¹²⁸ Schmidt-Brentano. *Die k. k. bzw. k. u. k. Generalität (1816-1918)*, str. 139.

¹²⁹ N. N., »Amtlicher Theil«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1883), broj 218 (22. rujna 1883), str. 1, na str. 1.

preselio se u Zagreb, gdje je 3. ožujka 1890. i umro.¹³⁰ Uz vojne počasti pokopan je na zagrebačkom groblju Miširoj i to u Odjelu RKT (rimokatolički), Polju 12, Razredu II./I., Broj groba 60.¹³¹

Bio je oženjen barunicom Carolinom Martinez. Iz njihovog braka rodila su se dva sina i tri kćeri. Jedan od sinova, Emil Pisačić bio je pukovnik austrougarske vojske, a drugi sin August Pisačić bio je građevinar i dugogodišnji službenik vladina građevinskog ureda i gradski zastupnik u Zagrebu.¹³² Polusestra Adolfa Pisačića Amalija Pisačić bila je udata za hrvatskog podmaršala (*Feldmarschallleutnant*) austrougarske vojske Josipa Nemečića od Bihaćgrada.¹³³

ZAKLJUČAK

Najznačajniji dokaz bogate hrvatske vojne i ratne tradicije su hrvatski generali i admirali, kao elita svake vojske. Sukladno zadnjem istraživanju samo od 1804. do 1918. najmanje 401 general i admiral rođen je ili vuče podrijetlo s tadašnjega hrvatskog ozemlja. Na području tadašnje Varaždinsko-križevačke graničarske pukovnije rođeno je ili s njega vuče podrijetlo devet generala, dok je njihov broj sa područja Križevačkog prigorja ukupno četiri. To su iz Svetog Ivana Žabna otac i sin, Stjepan i Mihovil Mihaljević, iz Škrinjara Matija Škrinjar i iz Hižanovca Adolf Pisačić. Svi oni su generalske činove stekli na bojnim poljima diljem Europe, gdje su iskazali vrhunsko ratno umijeće i izuzetnu hrabrost, što im je omogućilo i stjecanje plemićkih titula. Iako su bili habsburški generali, svoje poštovanje i povezanost s rodnim krajem iskazali su odabirom plemićkih pridjevaka »od Svetog Ivana« i »od Hižanovca«.

IZVORI I LITERATURA

Novine

- N. N. 1788. »Kriegsvorfälle«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1788), broj 60 (26. srpnja 1788), str. 41-48, na str. 48.
- N. N. 1806. »Convoc. Mihalievich's Gläubiger«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1806), broj 23 (19. ožujka 1806), str. 1214, na str. 1214.
- N. N. 1835. »Wien«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1835), broj 145 (27. lipnja 1835), str. 1, na str. 1.
- N. N. 1836. »Beförderungen und Übersetzungen«, *Oesterreichische Militärische Zeitschrift* (Wien, 1836), broj 2 (1836), str. 228-237, na str. 228.
- N. N. 1842. »Pensionirungen«, *Oesterreichische Militärische Zeitschrift* (Wien, 1842), broj 8 (1842), str. 224-226, na str. 224.
- N. N. 1845. »Ungarn«, *Gratzer Zeitung* (Gratz, 1845), broj 69 (30. travnja 1845), str. 1, na str. 1.
- N. N. 1859. »Personal-Nachrichten«, *Militär-Zeitung* (Wien, 1859), broj 28 (9. travnja 1859), str. 223, na str. 223.
- N. N. 1866. »Verlusteingaben der Nordarmee«, *Pester Lloyd* (Budapest, 1866), broj 180 (21. srpnja 1866), str. 3, na str. 3.
- N. N. 1869. »Die Kaiserreise«, *Der Kamerad* (Wien, 1869), broj 71 (12. ožujka 1869), str. 2-3, na str. 3.
- N. N. 1869. »Personal-Veränderungen«, *Wehr-Zeitung* (Wien, 1869), broj 204 (10. studenog 1869), str. 6-7, na str. 6.
- N. N. 1871. »Amtlicher Theil«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1871), broj 264 (31. listopada 1871), str. 420-433, na str. 427.
- N. N. 1871. »August Freiherrn v. Martinez«, *Grazer Zeitung* (Graz, 1871), broj 115 (2. svibnja 1871), str. 8., na str. 8.
- N. N. 1876. »Amtlicher Theil«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1876), broj 247 (27. listopada 1876), str. 1-17, na str. 10.
- N. N. 1878. »Amtlicher Theil«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1878), broj 96 (26. travnja 1878), str. 1-15, na str. 1.
- N. N. 1878. »Personalien«, *Militär-Zeitung* (Wien, 1878), broj 68 (24. kolovoza 1878), str. 544-547, na str. 544.
- N. N. 1883. »Amtlicher Theil«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1883), broj 218 (22. rujna 1883), str. 1, na str. 1.
- N. N. 1884. »Das Mai-Avancement«, *Wiener Allgemeine Zeitung* (Wien, 1884), broj 1497 (29. travnja 1884), str. 4-7, na str. 4.

¹³⁰ Schmidt-Brentano. *Die k. k. bzw. k. u. k. Generalität (1816-1918)*, str. 139.

¹³¹ N. N., »Adolf Pisačić«, *Gradska groblja Zagreb* (2025). Dostupno na: <https://www.gradskagroblja.hr/trazilica-pokojnika/15> (pristup 27. listopada 2025. godine).

¹³² N. N., »Obitelj Pisačić«, *Nacionalni arhivski informacijski sustav* (2025). Dostupno na: http://arhinet.arhiv.hr/details.aspx?ItemId=3_11593 (pristup 27. listopada 2025. godine).

¹³³ N. N., »Amalija Nemčić ud. Pongratz (Pisačić de Hižanovec)«, *Geni* (2025). Dostupno na: <https://www.geni.com/people/Amalija-Nemčić-ud-Pongratz/600000007432640837> (pristup 27. listopada 2025. godine).

- N. N. 1888. »Das Mai-Avancement«, *Neues Wiener Tagblatt* (Wien, 1888), broj 119 (29. travnja 1888), str. 17-20, na str. 18.
- N. N. 1890. »Personalien«, *Militär-Zeitung* (Wien, 1890), broj 10 (7. veljače 1890), str. 77-78, na str. 77.
- N. N. 1891. »Das November-Avancement«, *Pester Lloyd* (Budapest, 1891), broj 280 (28. listopada 1891), str. 12-13, na str. 12.
- N. N. 1895. »Verordnungsblatt für das k. und k. Heer«, *Die Presse* (Wien, 1895), broj 313 (14. studenog 1895), str. 4-5, na str. 4.
- N. N. 1903. »Von der Landwehr«, *Agramer Zeitung* (Agram, 1903), broj 245 (26. listopada 1903), str. 5, na str. 5.
- N. N. 1905. »Amtlicher Theil«, *Wiener Zeitung* (Wien, 1905), broj 100 (2. svibnja 1905), str. 1-20, na str. 2.
- N. N. 1906. »Aus dem Armeeverordnungsblatt«, *Neues Wiener Journal* (Wien, 1906), broj 4657 (9. listopada 1906), str. 5, na str. 5.
- N. N. 1906. »Aus den Personal-Verordnungsblättern«, *Militär-Zeitung* (Wien, 1906), broj 22 (20. lipnja 1906), str. 213-214, na str. 213.
- N. N. 1909. »Aus dem Heeresverordnungsblatt«, *Die Zeit* (Wien, 1909), broj 2420 (20. lipnja 1909), str. 15-16, na str. 16.
- N. N. 1919. »Todesfälle«, *Tagespost* (Graz, 1919), broj 24 (25. siječnja 1919), str. 5, na str. 5.
- Joksimović, Dragoljub. 1975. »Vojna krajina«, u: Nikola Gažević (glavni urednik), *Vojna enciklopedija* (Beograd: Vojnoizdavački zavod, 1975), str. 556-560.
- Kalan, Mario. 2020. *Hrvatsko-francuski general Marko Slivarić Heldenburški* (Pleternica: Tolero j. d.o.o., 2020).
- Körbler, Đuro. 1919. »Marko pl. Czerlien«, *Ljetopis JAZU* 33 (Zagreb, 1919), str. 143-153.
- Kranjčević, Jasenka. 2020. »Građevna služba u Križevcima od 1777. do 1918. godine«, *Cris* 22/1 (Križevci, 2020), str. 17-35.
- Laszowski, Emilij, glavni urednik. 1925. *Znameniti i zaslužni Hrvati te pomena vrijedna lica u hrvatskoj povijesti od 925-1925*, (Zagreb: Odbor za izdanje knjige »Zaslužni i znameniti Hrvati 925-1925«, 1925).
- Ljubović, Enver. 2011. »Grbovi plemstva ogulinskoga kraja«, *Modruški zbornik* 4/5 (Josipdol, 2011), str. 83-111.
- Maštrović, Tihomil. 1996. *General Nikola Maštrović – život i djelo jednog hrvatskog časnika* (Zagreb: Erasmus naklada, 1996).
- Mijatović, Anđelko. 1990. *Ban Jelačić* (Zagreb: Mladost, 1990).
- Milosavljević, Rade. 1988. *Križevci na Vojnoj krajini* (Križevci: Pedagoško društvo Križevci, 1988).
- Milosavljević, Rade. 1988. *Leksikon Križevčana* (Križevci: Povijesno društvo Koprivnica, 1988).
- Milosavljević, Rade. 2007. *Prećutani generali - Generali Srbi i srpskog porekla u austrijskoj vojsci 1763-1918*, (Jagodina: Grafos, 2007).
- Padányi, József i Balla, Tibor. 2022. »Hrvatski članovi carskog i kraljevskog generalskog stožera iz Podravine u Prvom svjetskom ratu«, *Podravina* 21/42 (Koprivnica, 2022), str. 96-108.
- Pavičić, Slavko. 2009. *Hrvatska vojna i ratna povijest i Prvi svjetski rat* (Split: Knjigotisak, 2009).
- Schmidt-Brentano, Antonio. 2006. *Kaiserliche k. k. bzw. Generalität (1618-1815)* (Wien: Österreichisches Staatsarchiv, 2006).
- Schmidt-Brentano, Antonio. 2007. *Die k. k. bzw. k. u. k. Generalität (1816-1918)* (Wien: Österreichisches Staatsarchiv, 2007).
- Šentija, Josip. 2011. *S Krležom, poslije '71. – zapisi iz leksikografskog rokovnika* (Zagreb: Školska knjiga, 2011).
- Tatić, Danijel. 2019. *Feldmaršal Svetozar Borojević – Životopis prešućenoga velikana* (Zagreb: Despot infinitus d. o. o., 2019).

Knjige i članci

- Belošević Gornjo-Stubički, Stjepan. 1926. *Županija varaždinska i slobodni i kraljevski grad Varaždin* (Zagreb: vlastita naklada, 1926).
- Bojničić, Ivan. 1914. *Vjesnik kraljevskog hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga zemaljskog arhiva* (Zagreb: Kraljevska zemaljska tiskara, 1914).
- Čutura, Dinko. 2019. *Stjepan Sarkotić – posljednji zemaljski poglavar Bosne i Hercegovine* (Zagreb: AGM d.o.o. za izdavaštvo i usluge, 2019).
- Ćićerić, Tonći. 2020. »Prilozi za biografiju admirala Antona Račića«, *Tusculum – časopis za solinske teme* 13 (Solin, 2020), str. 135-161.
- Gerba, Rade i Tomičić, Ivan. 1908. *Za kralja i dom - slike, životopisi i crtice 230 hrvatskih generala* (Bjelovar: Knjižara Lav. Weiessa, 1908).
- Horel, Catherine. 2015. *Vojnici između nacionalnih fronti - Ukidanje Vojne krajine i razvoj Kraljevskoga ugarskog domobranstva u Hrvatskoj i Slavoniji 1868. – 1914.*, (Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2015).

- Trnski, Boris. 2024. »Đuro Čanić – hrvatski general, junak, vojskovođa, domoljub, vojni pisac i mecena«, *Vojna povijest – Magazin za vojnu povijest* 158 (Zagreb, 2024), str. 20-25.
- Trnski, Boris. 2024. »Generali Kulmer i Wagner u hrvatskom kulturnom krugu«, *Godišnjak njemačke zajednice, Zemaljske udruge Podunavskih Švaba u Hrvatskoj* 31/1 (Osijek, 2024), str. 135-149.
- Trnski, Boris. 2024. »Lički general Martin Vrkljan od Pilara (1860. – 1937.)«, *MemorabiLika* 1/7 (Gospić, 2024), str. 39-56.
- Valentić, Mirko. 1978. »Vojna krajina u austrijskoj politici 1849-1860.«, *Časopis za suvremenu povijest* 10/2 (Zagreb, 1978), str. 45-67.
- Vujasinović, Branko. 2007. *Istaknute osobe u Hrvatskom vodnom gospodarstvu kroz povijest* (Zagreb: Hrvatsko društvo za odvodnju i navodnjavanje, 2007).
- Wurzbach, Constantin von. 1868. *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*, (Wien: Kaiserlich-königlichen Hof- und Staatsdruckerei, 1868).
- Wurzbach, Constantin von. 1869. *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*, (Wien: Kaiserlich-königlichen Hof- und Staatsdruckerei, 1869).
- Mrežni izvori**
- Brnardić, Vladimir. 2005. »Kombinirane banske bojne«, *Hrvatski vojnik* (2005). Dostupno na: <https://hrvatski-vojn timer.hr/banski-generalat/> (pristup 8. listopada 2025. godine).
- Brnardić, Vladimir. 2005. »Prva banska krajiška pješaka pukovnija br. 10«, *Hrvatski vojnik* (2005). Dostupno na: <https://hrvatski-vojn timer.hr/banski-generalat/> (pristup 8. listopada 2025. godine).
- Cik, Nikola. 2016. »Krajiška Đurđevačka pukovnija«, *Podravske širine* (2016). Dostupno na: <https://podravske-sirine.com.hr/arhiva/4369> (pristup 13. listopada 2025. godine).
- Mihaljević, Drago. 2016. »Mihaljevići – o prezimenu«, *Zagoričani* (2016). Dostupno na: http://www.zagoricani.com/index.php?option=com_content&view=article&id=230:mihaljevi-o-prezimenu&catid=17:drago-mihaljevi&Itemid=121 (pristup 6. listopada 2025. godine).
- N. N. 1838. »Mihalievits Mihály«, *Királyi Könyvek* (1838). Dostupno na: https://archives.hungaricana.hu/en/libriregii/hu_mnl_ol_a057_66_0812/?list=eyJxdWVyeSI6ICJtaWhhbGllm0cyJ9 (pristup 13. listopada 2025. godine).
- N. N. 1838. »Mihalievits Mihály«, *Királyi Könyvek* (1838). Dostupno na: https://archives.hungaricana.hu/en/libriregii/view/hu_mnl_ol_a057_66_0812/?image=0&pg=353&bbox=-324%2C-2084%2C3332%2C84 (pristup 13. listopada 2025. godine).
- N. N. 1885. »Mihalievits, Michael Freiherr von«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (1885). Dostupno na: https://de.wikisource.org/wiki/ADB:Mihalievits,_Michael_Freiherr_von (pristup 8. listopada 2025. godine).
- N. N. 1897. »Skrinjár de Szentiván Mátyás«, *Királyi Könyvek* (1897). Dostupno na: https://archives.hungaricana.hu/en/libriregii/view/hu_mnl_ol_a057_70_0015/?image=0&pg=7&bbox=-20%2C-1610%2C1516%2C-698 (pristup 14. listopada 2025. godine).
- N. N. 1897. »Skrinjár de Szentiván Mátyás«, *Királyi Könyvek* (1897). Dostupno na: https://archives.hungaricana.hu/en/libriregii/view/hu_mnl_ol_a057_70_0101/?image=0&pg=162&bbox=-825%2C-1899%2C2249%2C-75 (pristup 15. listopada 2025. godine).
- N. N. 2023. »Značenje i porijeklo prezimena Mihaljević: Povijest i genealogija obitelji Mihaljević«, *ARZ* (2023). Dostupno na: <https://www.arz.hr/znacenje-i-porijeklo-prezimena-mihaljevic/> (pristup 10. listopada 2025. godine).
- N. N. 2023. »Znameniti Pančevci: Brigadni general Mihovil Mihaljević (1770 – 1845) oblikovao današnje Pančevo«, *Vojvodina uživo* (2023). Dostupno na: <https://vojvodinauzivo.rs/znameniti-pancevc-b-rigadni-general-mihovil-mihaljevic-1770-1845-oblikovao-danasnje-pancevo/> (pristup 8. listopada 2025. godine).
- N. N. 2025. »Adolf Pisačić«, *Gradska groblja Zagreb* (2025). Dostupno na: <https://www.gradskagroblja.hr/trazilica-pokojnika/15> (pristup 27. listopada 2025. godine).
- N. N. 2025. »Amalija Nemčić ud. Pongratz (Pisačić de Hižanovec)«, *Geni* (2025). Dostupno na: <https://www.geni.com/people/Amalija-Nemčić-ud-Pongratz/6000000007432640837> (pristup 27. listopada 2025. godine).
- N. N. 2025. »K.u.K. Monarchie, Militärverdienstkreuz«, *Österreich* (2025). Dostupno na: https://www.suedsteiermarkversand.at/index.php?route=product/product&product_id=5225 (pristup 15. listopada 2025. godine).
- N. N. 2025. »Kommandeurkreuz-des-Österreichisch-kaiserlicher-Leopold-Orden«, *Tracesofwar* (2025). Dostupno na: <https://www.tracesofwar.com/awards/3764/Kommandeurkreuz-des-%>

C3%96sterreichisch-kaiserlicher-Leopold-Orden.
htm (pristup 13. listopada 2025. godine).

- N. N. 2025. »Mato Škrinjar«, *Gradska groblja Zagreb* (2025). Dostupno na: <https://www.gradskagroblja.hr/trazilica-pokojnika/15> (pristup 17. listopada 2025. godine).
- N. N. 2025. »Obitelj Pisačić«, *Nacionalni arhivski informacijski sustav* (2025). Dostupno na: http://arhinet.arhiv.hr/details.aspx?ItemId=3_11593 (pristup 27. listopada 2025. godine).
- N. N. 2025. »Orden der Eisernen Krone«, *Österreich* (2025). Dostupno na: https://de.wikipedia.org/wiki/Orden_der_Eisernen_Krone_%28%C3%96sterreich%29#/media/Datei:Orde_van_de_IJzeren_Kroon_met_oorlogsdecoratie_Oostenrijk_1914.gif (pristup 15. listopada 2025. godine).
- N. N. 2025. »Varaždinsko-križevačka graničarska pukovnija«, *Nacionalni arhivski informacijski sustav* (2025). Dostupno na: http://arhinet.arhiv.hr/details.aspx?ItemId=3_66 (pristup 27. listopada 2025. godine).
- N. N., 2025. »Adolf Pisačić de Hižanovec«, *Geni* (2025). Dostupno na: <https://www.geni.com/people/Adolf-Pisačić-de-Hižanovec/6000000007432814579> (pristup 27. listopada 2025. godine).
- N. N., 2025. »Piszachich (Pisačić) de Hižanovec«, *Arcanum* (2025). Dostupno na: <https://www.arcanum.com/ro/online-kiadvanyok/Siebmacher-siebmacher-wappenbuch-1/der-adel-von-kroatien-und-slavonien-horvatorszag-es-szlavonia-E25A/csaladok-E277/piszachich-pisacic-de-hižanovec-10548/> (pristup 27. listopada 2025. godine).

GENERALS OF THE HABSBUrg ARMY FROM THE KRIŽEVCI PRIGORJE REGION

Summary

The undoubtedly very rich and glorious Croatian military and war history and tradition have still not been fully explored. The best proof of this are the most prominent warriors of the rank of general and admiral, who glorified the Croatian name on battlefields throughout Europe. Nine generals of the Habsburg army were born or originated around the Varaždin-Križevci Border Regiment of that time, including four generals from the area of the Križevci Prigorje region. These are generals Stjepan and Mihovil Mihaljević, Matija Škrinjar and Adolf Pisačić. Like other Croatian generals, they also earned their general ranks solely due to their successes on the battlefield, for which they were awarded high decorations for bravery and command of units. Based on the decorations they earned, they were given titles of nobility. Although they were Habsburg generals, they expressed their respect and connection to their native land by choosing the noble adjectives “of Sveti Ivan” and “of Hižanovac”.

Keywords: Križevci, Križevci Prigorje, general, Stjepan Mihaljević, Mihovil Mihaljević, Matija Škrinjar, Adolf Pisačić.